

คู่มือเรียน โครงสร้างข้อมูล และ อัลกอริทึม

Data Structure & Algorithm

• FREE CD

Slide
Source Code

อ่านเข้าใจง่าย
อธิบายอย่างละเอียด เป็นขั้นตอน
มีตัวอย่างประกอบทุกหัวข้อ

เรียนรู้การทำงาน
ด้วยการเขียนโปรแกรม
ภาษา C และภาษา Java

เหมาะสำหรับ
นักเรียน นักศึกษา
และผู้ที่สนใจ

วิญญู ชาญนิยม บรรณาธิการ กิตติพันธ์ พลสวัสดิ์

special Thanks

Infopress Group ขอขอบคุณทุกการสนับสนุน
ที่มีเสมอมา จากประสบการณ์การถ่ายทอด
ความรู้ผ่านตัวหนังสือ เราจะมุ่งมั่นสร้างสรรค์งาน
ที่มีคุณภาพเพื่อ คุณผู้อ่านตลอดไป ภายใต้ชื่อที่ว่า
" The Best of Knowledge Books "

คู่มือเรียนโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึม (Data Structure & Algorithm)

ผู้แต่ง

วิชญ ช่างเนียม

data-algo@hotmail.com,

facebook : www.facebook.com/DataStructandAlgorithm

บรรณาธิการ

กิตินันท์ พลสวัสดิ์

kitinan_p@idcpremier.com

ออกแบบปก

วสันต์ พิงพูลผล

ออกแบบและจัดรูปเล่ม

วุฒิพันธ์ สมพระเมฆ

พิสูจน์อักษร

สุนทรี บรรลือศักดิ์, มนฤดี ศรีอุทโยภาส

E-book Publishing

สุรียรัตน์ จิ๋ว, จิราภรณ์ โสภา

เครื่องหมายการค้าอื่นๆ ที่อ้างถึงเป็นของบริษัทนั้นๆ

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 โดยบริษัท ไอดีซี พรีเมียร์ จำกัด ห้ามลอกเลียน
ไม่ว่าส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ ไม่ว่าในรูปแบบใดๆ นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์
อักษรจากผู้จัดพิมพ์เท่านั้น

บริษัท ไอดีซี พรีเมียร์ จำกัด จัดตั้งขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศทั้งในระดับพื้นฐาน
และระดับสูง เรายินดีรับงานเขียนของนักวิชาการและนักเขียนทุกท่าน โดยเฉพาะงานที่เกี่ยวข้อง
กับสารสนเทศ ท่านผู้สนใจกรุณาติดต่อผ่านทางอีเมลที่ editor@infopress.co.th หรือโทรศัพท์
หมายเลข 0-2962-1081 (อัตรานาที 10 คู่สาย) โทรสาร 0-2962-1084

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

ISBN (E-book)

วิชญ ช่างเนียม

คู่มือเรียนโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึม (Data Structure & Algorithm)

นนทบุรี : ไอดีซีฯ, 2559

296 หน้า

1. โครงสร้างข้อมูล

I ชื่อเรื่อง

005.73

978-616-200-652-4

สำหรับร้านค้าและตัวแทนจำหน่าย

โทรศัพท์ 0-2962-1081-3 ต่อ 112-114

โทรสาร 0-2962-1084

สมาชิกสัมพันธ์

โทรศัพท์ 0-2962-1081-3 ต่อ 121

โทรสาร 0-2962-1084

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดย

บริษัท ไอดีซี พรีเมียร์ จำกัด

200 หมู่ 4 ชั้น 19 ห้อง 1901 อาคารจัสมินอินเตอร์เนชั่นแนลทาวเวอร์

ถ.แจ้งวัฒนะ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120

โทรศัพท์ 0-2962-1081 (อัตรานาที 10 คู่สาย) โทรสาร 0-2962-1084

ราคา E-book 200 บาท

บรรณาธิการ

การเรียนในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ ไม่ว่าจะเป็นสาขาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ วิทยาการคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และอื่นๆ คงปฏิเสธไม่ได้ถึงความสำคัญในรายวิชา โครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึม (Data Structure & Algorithm) เนื่องจากเป็นความรู้พื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาต่อทางแขนงวิชาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหลักการการจัดเก็บข้อมูล การจัดเรียงข้อมูล และการค้นหาข้อมูล

ทางสำนักพิมพ์จึงมีความตั้งใจที่จะจัดทำหนังสือเล่มนี้ เพื่อเป็นหนังสือสำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึม (Data Structure & Algorithm) เพื่อเน้นอธิบายพื้นฐานความคิดเกี่ยวกับโครงสร้างข้อมูลแบบต่างๆ และเพิ่มความเข้าใจในการทำงานของอัลกอริทึม โดยมีตัวอย่างพร้อมคำอธิบายการทำงานอย่างละเอียด ซึ่งผู้อ่านสามารถเลือกศึกษาได้ทั้งภาษา C และภาษา Java

สุดท้ายนี้ทางสำนักพิมพ์หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะมีประโยชน์สำหรับผู้อ่านที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนไม่มากก็น้อย และหากหนังสือเล่มนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ทางสำนักพิมพ์ต้องขออภัยมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ด้วยความเคารพยิ่ง
กิตตินันท์ พลสวัสดิ์

คำนำ

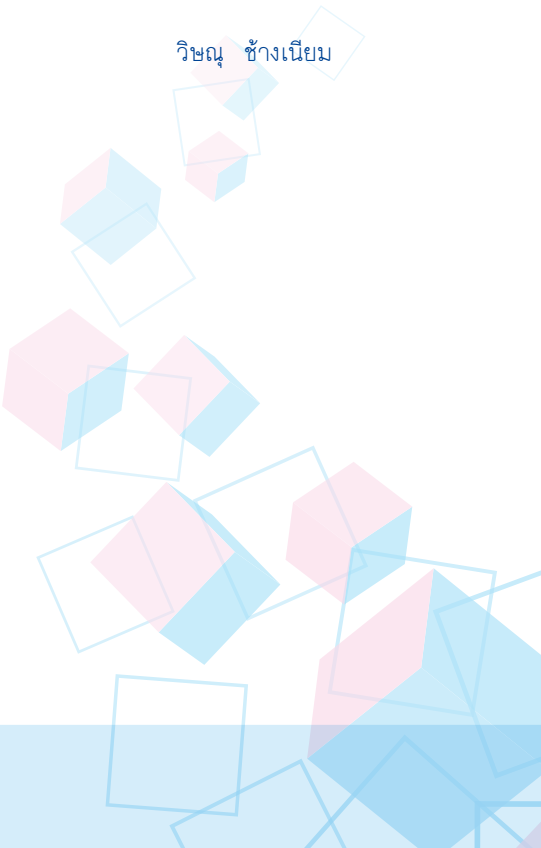
หนังสือเล่มนี้ เรียบเรียงขึ้นสำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึม (Data Structure & Algorithm) สำหรับนักเรียน นักศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึม

หนังสือเล่มนี้จะเน้นอธิบายตั้งแต่พื้นฐานเป็นสำคัญ ตั้งแต่อธิบายให้รู้จักกับโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึม ตัวการวัดประสิทธิภาพของอัลกอริทึม เครื่องมือที่ใช้จัดเก็บข้อมูลแบบอาร์เรย์และลิงคิสต์ วิธีการเก็บข้อมูล และการนำข้อมูลออกมาในรูปแบบต่างๆ ทั้งสแตก คิว ทรีและอื่นๆ รวมไปถึงการจัดเรียงข้อมูล การค้นหาข้อมูล และเรื่องของกราฟ

ในทุกๆ หัวข้อจะมีตัวอย่างประกอบการอธิบายเพื่อเพิ่มความเข้าใจ มีตัวอย่างโค้ดโปรแกรมทั้งภาษา C และภาษา Java สำหรับทดสอบการทำงานของอัลกอริทึม พร้อมคำอธิบายโค้ดอย่างละเอียด

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่และครอบครัวของผู้เขียนที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนมาตลอด ขอขอบคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้กับผู้เขียน ประโยชน์ของหนังสือเล่มนี้ขอมอบให้แก่อาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาทุกท่าน บิดา-มารดา และครอบครัว

วิษณุ ช้างเนียม

คำนิยม

ในการศึกษาด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์ ความรู้ทางด้านโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึมถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งเราจะเห็นได้จากการแข่งขันเขียนโปรแกรมต่างๆ อาทิ การแข่งขันคอมพิวเตอร์โอลิมปิก การแข่งขันโปรแกรมมิงโลกระดับมหาวิทยาลัย ACM-ICPC เป็นต้น ที่ต้องอาศัยความรู้ทางด้านนี้ทั้งสิ้น หัวใจหลักของการศึกษาโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึมคือ การประมวลผลข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งยังรากลึกมาตั้งแต่ยุคเริ่มต้นของการพัฒนาการด้านคอมพิวเตอร์ มีการศึกษาและพัฒนาโครงสร้างข้อมูลในหลากหลายรูปแบบ รวมถึงการออกแบบอัลกอริทึมเพื่อแก้ปัญหาที่ซับซ้อนต่างๆ ในปัจจุบันถือได้ว่าความรู้ทางด้านโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึมก้าวหน้าไปมาก แต่ก็ยังมีปัญหาที่เรายังไม่สามารถหาคำตอบที่ดีได้

หนังสือคู่มือเรียนโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึม (Data Structure & Algorithm) เล่มนี้ผู้แต่ง อาจารย์วิชญ์ ช้างเนียม ได้อธิบายความรู้พื้นฐานในเรื่องโครงสร้างฐานข้อมูลตั้งแต่ระดับง่ายไปจนถึงระดับยาก ในเล่มมีการใช้รูปภาพประกอบคำอธิบาย แสดงเป็นลำดับ เป็นขั้นเป็นตอน ทำให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ อ่านแล้วไหลลื่น ไม่ติดขัด ไม่ได้รู้สึกว่าการอ่านเรื่องวิชาการที่ยากเกินไป ซึ่งสะท้อนถึงประสบการณ์ในการสอนของผู้แต่งได้เป็นอย่างดี

จุดเด่นอีกประการหนึ่งของหนังสือเล่มนี้คือ การแสดงตัวอย่างโปรแกรมด้วยภาษาโปรแกรมมิง 2 ภาษาด้วยกันคือ ภาษา Java และภาษา C ซึ่งถือได้ว่าเป็นตัวเลือกที่ดีและเหมาะสมสำหรับยุคปัจจุบัน เนื่องจากภาษา Java เป็นที่นิยมสำหรับผู้ที่ต้องการพัฒนาโปรแกรมในลักษณะ Object Oriented Programming (OOP) ส่วนภาษา C ถือได้ว่าเป็นบรรทัดฐานของการพัฒนาโปรแกรมแบบโครงสร้างในยุคปัจจุบัน

ข้าพเจ้าหวังว่าหนังสือคู่มือเรียนโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึม (Data Structure & Algorithm) จะช่วยให้ผู้อ่านได้ทั้งความรู้ ความเข้าใจในพื้นฐานและการพัฒนาโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึม และที่สำคัญเป็นประกายไฟทางความคิดในการแก้ปัญหาทางด้านคอมพิวเตอร์ต่อไป

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าต้องขอขอบคุณทางสำนักพิมพ์ บรรณาธิการ และผู้แต่งที่ให้เกียรติข้าพเจ้าเป็นอย่างสูงสำหรับการเขียนคำนิยมนี้

ดร.อัศรา ประโยชน์

หัวหน้าภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ
คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

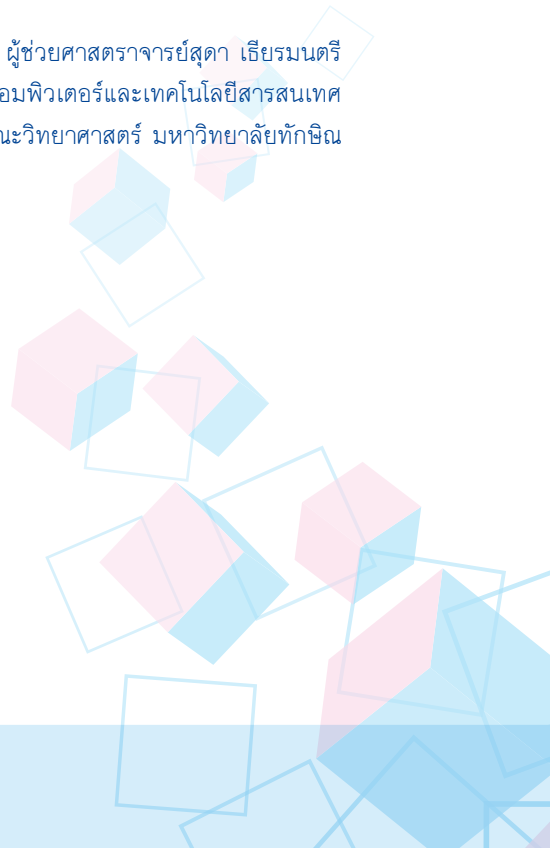
คำนิยม

หนังสือคู่มือเรียนโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึม (Data Structure & Algorithm) เล่มนี้ ถือได้ว่าเป็นหนังสือที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนในรายวิชาโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึมในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากเป็นหนังสือที่ครอบคลุมตั้งแต่แนวคิด ทฤษฎี และหลักการอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ รวมถึงมีการสอดแทรกตัวอย่างโจทย์และแบบฝึกหัดเพื่อเสริมความเข้าใจ ซึ่งอธิบายด้วยโค้ดโปรแกรม 2 ภาษาคือ ภาษา C และภาษา Java ทำให้อาจารย์และนักศึกษาสามารถเลือกภาษาที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนได้เอง

อีกทั้งหนังสือเล่มนี้ได้เรียบเรียงและนำเสนอเนื้อหาอย่างเป็นลำดับ ด้วยสำนวนการเขียนที่อ่านเข้าใจง่าย พร้อมภาพประกอบที่เป็นขั้นเป็นตอน ทำให้ง่ายต่อการเข้าใจ ซึ่งบ่งบอกถึงความเชี่ยวชาญและประสิทธิภาพการสอนในรายวิชาโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึมของผู้เขียนได้เป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ดิฉันเชื่อว่าหนังสือเล่มนี้จะช่วยให้ผู้อ่านได้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึมเป็นอย่างดี และดิฉันขอขอบคุณทางสำนักพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับการเขียนคำนิยมนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุดา เขียวมนตรี
อาจารย์ประจำสาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Contents

บทที่ 1 รู้จักกับโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึม 1

โครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึมคืออะไร.....	1
ประโยชน์ของโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึม	2
ผังงาน (Flowchart)	3
โค้ดรหัสเทียม (Pseudo code).....	5
Abstract Data Type	6
ประเภทของอัลกอริทึม	8
สรุปเนื้อหาบทที่ 1.....	10
แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 1	10

บทที่ 2 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของอัลกอริทึม (Performance Analysis) ... 13

คณิตศาสตร์พื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของอัลกอริทึม	13
การวัดประสิทธิภาพอัลกอริทึม.....	14
การวิเคราะห์หน่วยความจำที่ใช้ในการประมวลผล (Space Complexity Analysis).....	14
การวิเคราะห์เวลาที่ใช้ในการประมวลผล (Time Complexity Analysis).....	15
อัตราการเติบโตของอัลกอริทึม (Algorithm Growth Rates)	17
อัตราการเติบโต Big-O (O).....	17
อัตราการเติบโต Big-Omega (Ω).....	18
อัตราการเติบโต Big-Theta (Θ).....	19
อัตราการเติบโต Little-o (o).....	20
อัตราการเติบโต Little-omega (ω).....	20
เปรียบเทียบอัตราการเติบโตของอัลกอริทึม.....	21
การนับตัวดำเนินการ (Operation Counts).....	21
นับตัวดำเนินการแบบค่าคงที่ (Constant)	21
นับตัวดำเนินการแบบลูปลำดับ (Linear loops).....	22
นับตัวดำเนินการแบบลูปลอการิทึม (Logarithmic loops)	24
นับตัวดำเนินการแบบลูปล้อน (Nested loops).....	26
ฟังก์ชันอัตราการเติบโตตามการวัดประสิทธิภาพของอัลกอริทึม.....	29
การวิเคราะห์ Best-case, Worst-case และ Average-case.....	30
สรุปเนื้อหาบทที่ 2.....	30
แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 2	31

บทที่ 3 อาร์เรย์ (Array)..... 33

รู้จักกับอาร์เรย์ (Array).....	33
อาร์เรย์ 1 มิติ.....	34
ประกาศอาร์เรย์ 1 มิติแบบมีขนาดเท่ากับจำนวนข้อมูลที่ต้องการจัดเก็บ	34
ประกาศอาร์เรย์ 1 มิติแบบกำหนดขนาดอาร์เรย์	35

อาร์เรย์หลายมิติ.....	37
การอ้างอิงข้อมูลในหน่วยความจำ.....	39
การอ้างอิงข้อมูลในหน่วยความจำในภาษา Java.....	39
การอ้างอิงข้อมูลในหน่วยความจำภาษา C.....	41
สรุปเนื้อหาบทที่ 3.....	42
แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 3.....	42

บทที่ 4 ลิงค์ลิสต์ (Link-list)..... 45

ลิงค์ลิสต์ทิศทางเดียว (Singly Link-list)	45
การสร้างและใช้งานลิงค์ลิสต์ทิศทางเดียวในภาษา Java	46
การสร้างและใช้งานลิงค์ลิสต์ทิศทางเดียวในภาษา C	48
การจัดการลิงค์ลิสต์ทิศทางเดียว	50
การสร้างส่วนหัวของลิงค์ลิสต์ทิศทางเดียว	50
การค้นหาคำแหน่งโหนดที่ต้องการลบ หรือแทรกโหนดในลิงค์ลิสต์ทิศทางเดียว	51
การลบโหนดในลิงค์ลิสต์ทิศทางเดียว.....	53
การเพิ่มโหนดในลิงค์ลิสต์ทิศทางเดียว	55
การนำข้อมูลในลิงค์ลิสต์ทิศทางเดียวออกมาแสดงผล	58
การเปลี่ยนโครงสร้างลิงค์ลิสต์ทิศทางเดียว.....	58
การอ้างอิงส่วนท้าย (Tail References)	58
ดัมมี่โหนด (Dummy Node).....	59
ลิงค์ลิสต์แบบวงกลม (Circular Linked-List).....	59
ตัวอย่างการสร้างลิงค์ลิสต์ทิศทางเดียว	61
ลิงค์ลิสต์แบบสองทิศทาง (Doubly Link-list)	65
โครงสร้างลิงค์ลิสต์แบบสองทิศทางในภาษา Java	66
โครงสร้างลิงค์ลิสต์แบบสองทิศทางในภาษา C	68
การจัดการลิงค์ลิสต์แบบสองทิศทาง	69
การค้นหาคำแหน่งโหนดในลิงค์ลิสต์แบบสองทิศทาง	69
การลบโหนดในลิงค์ลิสต์แบบสองทิศทาง.....	70
การเพิ่มโหนดในลิงค์ลิสต์แบบสองทิศทาง	72
ตัวอย่างการสร้างลิงค์ลิสต์แบบสองทิศทาง	75
การนำลิงค์ลิสต์ไปใช้งาน.....	80
สรุปเนื้อหาบทที่ 4.....	82
แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 4.....	82

บทที่ 5 สแตก (Stack) 85

ตัวอย่างการนำหลักการของสแตกไปใช้งาน (Simple Application of the Stack).....	86
เครื่องมือที่ใช้ในการสร้างสแตก.....	87
การสร้างสแตกด้วยโครงสร้างอาร์เรย์.....	88
สร้างสแตกด้วยโครงสร้างอาร์เรย์ในภาษา Java.....	88
สร้างสแตกด้วยโครงสร้างอาร์เรย์ในภาษา C.....	90
การสร้างสแตกด้วยโครงสร้างลิงค์ลิสต์	93
สร้างสแตกด้วยโครงสร้างลิงค์ลิสต์ในภาษา Java.....	93
สร้างสแตกด้วยโครงสร้างลิงค์ลิสต์ในภาษา C.....	95

การนำสแตกไปใช้งาน	97
การเปลี่ยนรูปแบบ infix ให้เป็น postfix	97
การคำนวณทางคณิตศาสตร์จากรูปแบบของ Postfix	100
สรุปเนื้อหาบทที่ 5	103
แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 5	104

บทที่ 6 คิว (Queue)..... 105

การสร้างคิวด้วยโครงสร้างลิงค์ลิสต์	107
การสร้างคิวด้วยโครงสร้างลิงค์ลิสต์แบบทิศทางเดียว	107
การสร้างคิวด้วยโครงสร้างลิงค์ลิสต์แบบวงกลม	107
การเพิ่มข้อมูลในคิวโครงสร้างลิงค์ลิสต์แบบวงกลม	108
การเพิ่มข้อมูลในคิวในกรณีที่คิวไม่มีข้อมูล	108
การเพิ่มข้อมูลในคิวในกรณีที่คิวมีข้อมูล	108
การนำข้อมูลออกจากคิวโครงสร้างลิงค์ลิสต์แบบวงกลม	110
อัลกอริทึมจัดการคิวโครงสร้างลิงค์ลิสต์แบบวงกลม	110
การจัดการคิวโครงสร้างลิงค์ลิสต์แบบวงกลมด้วยภาษา Java	110
การจัดการคิวโครงสร้างลิงค์ลิสต์แบบวงกลมด้วยภาษา C	113
การสร้างคิวด้วยโครงสร้างอาร์เรย์	114
การค้นหาคำแหน่งในการเพิ่มข้อมูลในคิวอาร์เรย์แบบวงกลม	116
การค้นหาคำแหน่งในการนำข้อมูลออกจากคิวอาร์เรย์แบบวงกลม	116
การตรวจสอบคิวอาร์เรย์แบบวงกลมว่าคิวเต็มหรือคิวว่างเปล่า	117
อัลกอริทึมจัดการคิวโครงสร้างอาร์เรย์แบบวงกลม	117
การจัดการคิวโครงสร้างอาร์เรย์แบบวงกลมด้วยภาษา Java	117
การจัดการคิวโครงสร้างอาร์เรย์แบบวงกลมด้วยภาษา C	119
การนำคิวไปใช้งาน	120
สรุปเนื้อหาบทที่ 6	121
แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 6	121

บทที่ 7 นรี (Tree) 123

รู้จักกับนรี (Tree)	123
คุณสมบัติเฉพาะของนรี (Terminology of Tree)	124
รู้จักกับไบนารีนรี (Binary Tree)	125
คุณสมบัติของไบนารีนรี	125
การสร้างและการจัดการไบนารีนรี	126
การสร้างไบนารีนรีด้วยโครงสร้างอาร์เรย์	128
การสร้างไบนารีนรีด้วยโครงสร้างลิงค์ลิสต์	130
การจัดการข้อมูลในไบนารีนรี	130
การค้นหาข้อมูลในไบนารีนรี	131
การเพิ่มโหนดข้อมูลในไบนารีนรี	132
การท่องเข้าไปในไบนารีนรี	133
การลบโหนดข้อมูลในไบนารีนรี	142
รู้จักกับ AVL Tree	144
การสร้าง AVL Tree	146

การเพิ่มข้อมูลใน AVL Tree	146
การปรับใบนารีทรีให้สมดุลด้วยการหมุน 1 ครั้งใน AVL Tree	146
การปรับใบนารีทรีให้สมดุลด้วยการหมุน 2 ครั้งใน AVL Tree	147
การลบโหนดใน AVL Tree	150
การปรับใบนารีทรีให้สมดุลด้วยการหมุน 1 ครั้ง หลังจากลบโหนดใน AVL Tree	151
การปรับใบนารีทรีให้สมดุลด้วยการหมุน 2 ครั้ง หลังจากลบโหนดใน AVL Tree	151
รู้จักกับทรีสมดุลแบบ 2-3 Trees	153
กฎของ 2-3 Trees	154
โครงสร้างข้อมูล 2-3 Trees	155
การท่องเข้าไปใน 2-3 Trees	155
การค้นหาข้อมูลใน 2-3 Trees	156
การเพิ่มข้อมูลใน 2-3 Trees	157
สรุปขั้นตอนการเพิ่มข้อมูลในตำแหน่งโหนดใบของ 2-3 Trees	159
สรุปขั้นตอนการเพิ่มข้อมูลในตำแหน่งโหนดแม่ของ 2-3 Trees	160
สรุปขั้นตอนการเพิ่มข้อมูลในตำแหน่งโหนดรากของ 2-3 Trees	160
การลบข้อมูลใน 2-3 Trees	162
สรุปขั้นตอนวิธีในการลบข้อมูลใน 2-3 Trees	164
รู้จักกับทรีสมดุลแบบ 2-3-4 Trees	167
กฎของ 2-3-4 Trees	168
โครงสร้างข้อมูล 2-3-4 Trees	169
การเพิ่มข้อมูลใน 2-3-4 Trees	170
สรุปการเพิ่มข้อมูลใน 2-3-4 Trees	172
การลบข้อมูลใน 2-3-4 Trees	172
รู้จักกับ red-black Tree	173
การค้นหาและการท่องเข้าไปใน red-black Tree	174
การเพิ่มโหนดใน red-black Tree	175
การปรับโครงสร้างโหนดที่เป็นสีแดงทั้งคู่	175
การลบโหนดใน red-black Tree	178
รู้จักกับ B-Tree	181
การเพิ่มโหนดใน B-Tree	182
การลบโหนดใน B-Tree	185
การวิเคราะห์ B-Tree	187
สรุปเนื้อหาบทที่ 7	187
แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 7	188

บทที่ 8 แฮช (Hash) 191

แฮชฟังก์ชัน (Hash functions)	192
การเลือกหลัก (Selection digits)	192
การบวกหลัก (Folding)	193
การหารเอาเศษ (Modulate arithmetic)	193
การเปลี่ยนข้อความเป็นตัวเลข (Converting a character string to an integer)	193
การแก้ปัญหาคารชนกันของแฮชคีย์ (Resolving Collision)	194
แก้ปัญหาคารชนกันด้วยการหาแฮชค่าถัดไปที่ใกล้เคียงที่สุด	195

การแก้ปัญหาการชนกันด้วยวิธีการปรับโครงสร้างตารางแฮช	197
สรุปเนื้อหาบทที่ 8	199
แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 8	199
บทที่ 9 ไนส์ (Tries)	201
Simple Tries	202
Full Tries	205
Compressed Tries	207
สรุปเนื้อหาบทที่ 9	209
แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 9	209
บทที่ 10 ลำดับความสำคัญของคิวและฮีพ (Priority Queue and Heap) ...	211
ลำดับความสำคัญของคิว (Priority Queue)	211
ค่าของลำดับความสำคัญ (Priority value)	211
เครื่องมือที่ใช้สร้างคิวของลำดับความสำคัญ	212
โครงสร้างอาร์เรย์	212
โครงสร้างลิงคีสต์	213
โครงสร้างไบนารีทรี	213
ฮีพ (Heap)	213
การสร้างข้อมูลในฮีพ	214
การลบคีย์ในฮีพ	214
การเพิ่มคีย์ในฮีพ	216
โครงสร้างคลาสฮีพ	218
สรุปเนื้อหาบทที่ 10	220
แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 10	220
บทที่ 11 การจัดเรียงและการค้นหาข้อมูล	221
อัลกอริทึมรับข้อมูล	221
การจัดเรียงข้อมูลแบบ Selection sort	223
วิเคราะห์หาประสิทธิภาพการจัดเรียงข้อมูลแบบ Selection sort	225
การจัดเรียงข้อมูลแบบ Bubble sort	226
วิเคราะห์หาประสิทธิภาพการจัดเรียงข้อมูลแบบ Bubble sort	227
การจัดเรียงข้อมูลแบบ Insertion sort	229
วิเคราะห์หาประสิทธิภาพการจัดเรียงข้อมูลแบบ Insertion sort	230
การจัดเรียงข้อมูลแบบ Merge sort	231
วิเคราะห์หาประสิทธิภาพการจัดเรียงข้อมูลแบบ Merge sort	234
การจัดเรียงข้อมูลแบบ Quick sort	236
วิเคราะห์หาประสิทธิภาพการจัดเรียงข้อมูลแบบ Quick sort	238
การจัดเรียงข้อมูลแบบ Radix sort	240
วิเคราะห์การจัดเรียงข้อมูลแบบ Radix sort	242
การจัดเรียงข้อมูลแบบ Heap sort	242
วิเคราะห์การจัดเรียงข้อมูลแบบ Heap sort	245
การจัดเรียงข้อมูลแบบ Shell sort	246

วิเคราะห์การจัดเรียงข้อมูลแบบ Shell sort.....	248
การค้นหาข้อมูลแบบลำดับ (Sequential search หรือ Linear search).....	250
วิเคราะห์การค้นหาข้อมูลแบบลำดับ	250
การค้นหาข้อมูลด้วย Binary search หรือ Half-Interval search	251
วิเคราะห์การค้นหาข้อมูลแบบไบนารี	253
สรุปเนื้อหาบทที่ 11.....	254
แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 11	254

บทที่ 12 กราฟ (Graph)..... 255

โครงสร้างของกราฟ.....	255
การสร้างกราฟ.....	258
เมตริกซ์ประชิด.....	258
รายการประชิด	259
การท่องเข้าไปในกราฟ (Graph Traversals).....	259
Depth-first Search.....	260
Breadth-First Search.....	261
การนำกราฟไปใช้งาน.....	262
Topological sorting	263
Possible Spanning Tree.....	264
DFS Spanning Tree.....	265
BFS Spanning Tree.....	266
Minimum Spanning Tree	266
Shortest Paths	268
Kruskal's Algorithm.....	271
Dijkstra's Algorithm	272
สรุปเนื้อหาบทที่ 12.....	276
แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 12	276

รู้จักกับโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึม

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่สอนในเรื่องโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึม มุ่งเน้นในเรื่องวิธีการและขั้นตอนการแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยใช้คุณสมบัติและความสามารถของโครงสร้างข้อมูล ซึ่งถือได้ว่าเป็นรายวิชาหลักในการเรียนในสาขาคอมพิวเตอร์ ดังนั้น ผู้อ่านควรศึกษาเนื้อหาและตัวอย่างต่างๆ ในหนังสือให้เข้าใจ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาโปรแกรมต่อไป

โครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึมคืออะไร

โครงสร้างข้อมูล (Data Structure) คือ การจัดการข้อมูลในหน่วยความจำภายในเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือในบางครั้งเป็นการจัดการข้อมูลในดิสก์ ให้ความสำคัญสัมพันธ์กันภายในกลุ่มข้อมูลให้มีรูปแบบและข้อกำหนดที่ชัดเจนในการกำหนดคุณสมบัติเพื่อสร้างความสัมพันธ์ภายในกลุ่มข้อมูล รูปแบบการเก็บข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบโครงสร้างข้อมูล เช่น อาร์เรย์ (Array), ลิงค์ลิสต์ (Link-list), สแตก (Stack), ไบนารีทรี (Binary tree) เป็นต้น

อัลกอริทึม (Algorithm) หรือเรียกอีกอย่างว่า **ขั้นตอนวิธี** เป็นวิธีการแสดงลำดับขั้นตอนในการทำงานหรือการแก้ไขปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การกำหนดขั้นตอนเพื่อแก้ไขปัญหาการจัดเรียงเอกสารในแฟ้มข้อมูล หรือการกำหนดอัลกอริทึมในการค้นหาข้อมูลในแฟ้มข้อมูลทั้งหมด เป็นต้น

อัลกอริทึมหรือขั้นตอนวิธีเป็นสิ่งที่พบได้ในชีวิตประจำวัน เช่น ขั้นตอนการเติมเงินในโทรศัพท์มือถือผ่านตู้เติมเงินอัตโนมัติ, ขั้นตอนการใช้งานตู้กดเงินอัตโนมัติ (ATM) เพื่อทำธุรกรรมทางการเงิน เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 1.1 แสดงอัลกอริทึมหรือขั้นตอนวิธีการใช้ตู้กดเงินอัตโนมัติ (ATM) เพื่อโอนเงินดังนี้

1. ใส่บัตร ATM
2. บิอัตรหัสผ่านของบัตร ATM
3. ในหน้าบริการ เลือกบริการรายการโอนเงิน
4. เลือกรูปแบบการโอนเงินว่าจะโอนเงินเข้าบัญชีอื่นธนาคารเดียวกัน หรือธนาคารอื่นๆ
5. กดหมายเลขบัญชีที่ต้องการโอนเงินเข้าบัญชี
6. ตรวจสอบเลขที่บัญชีที่บิอนถูกต้องหรือไม่ ถ้าถูกต้องให้กดตกลง
7. กรอกจำนวนเงินที่ต้องการโอนเงิน แล้วกดตกลง
8. ชื่อบัญชีและจำนวนเงินที่ต้องการโอนจะปรากฏขึ้นเพื่อยืนยันความถูกต้องในการโอนเงิน เมื่อตรวจสอบบัญชีและจำนวนเงินถูกต้อง ให้กดตกลง เป็นการเสร็จสิ้นการโอนเงิน
9. รับบัตร ATM
10. รับใบสลิปการโอนเงิน

ตัวอย่างที่ 1.2 แสดงอัลกอริทึมการหาข้อมูลในอาร์เรย์ขนาด n ข้อมูลดังนี้

1. รับข้อมูลตัวเลขที่ต้องการค้นหา
2. เปรียบเทียบข้อมูลในอาร์เรย์ทีละตัวตั้งแต่ข้อมูลในตำแหน่งที่ 0 จนถึงตำแหน่งที่ $n-1$
3. ถ้าข้อมูลในอาร์เรย์ตรงกับข้อมูลที่ต้องการค้นหา แสดงว่าเจอข้อมูล และจบการค้นหาข้อมูล
4. ถ้าเปรียบเทียบข้อมูลจนถึงตำแหน่งที่ $n-1$ แล้วไม่พบข้อมูลตัวใดในอาร์เรย์เลย แสดงว่าไม่มีข้อมูลที่ต้องการค้นหาในอาร์เรย์

ประโยชน์ของโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึม

โครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึม เป็นวิธีการจัดการกับข้อมูลที่ทำให้คอมพิวเตอร์สามารถจัดการกับข้อมูลเพื่อนำมาใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น

- การจัดเก็บข้อมูลจำนวนมากในรูปแบบของโครงสร้างข้อมูลที่เหมาะสม จะทำให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ทรัพยากรที่มีได้อย่างคุ้มค่าที่สุด (ใช้พื้นที่หน่วยความจำน้อยที่สุด) อีกทั้งยังใช้เวลาในการประมวลผลน้อยที่สุดด้วย ส่งผลให้คอมพิวเตอร์ทำงานเร็วขึ้นนั่นเอง
- การอ่านข้อมูลเพื่อใช้ในการประมวลผล คอมพิวเตอร์จะอ่านข้อมูลมาเก็บในหน่วยความจำหลัก (หน่วยความจำแรม) และในกรณีที่ข้อมูลมีขนาดมากกว่าขนาดของหน่วยความจำ คอมพิวเตอร์จะใช้โครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึมเข้ามาช่วยในการจัดการกับข้อมูลเหล่านั้น เพื่อให้สามารถจัดสรรหน่วยความจำได้อย่างเหมาะสมและสามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง
- การพัฒนาโปรแกรมโดยใช้โครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึมที่เหมาะสม สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของโปรแกรมได้เช่นกัน (ใช้หน่วยความจำน้อยและประมวลผลได้รวดเร็ว)

ทั้งนี้ประโยชน์ของโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึมที่กล่าวมาเป็นเพียงตัวอย่างเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึมยังสามารถประยุกต์เพื่อใช้งานได้อีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการเรียงลำดับข้อมูล การค้นหาข้อมูล เป็นต้น

ผังงาน (Flowchart)

ผังงาน หรือเรียกว่า **โฟลว์ชาร์ต (Flowchart)** เป็นเครื่องมือที่ใช้ออกแบบระบบงานด้วยสัญลักษณ์ช่วยให้มีโครงสร้างของระบบงานที่เป็นลำดับขั้นตอนและเข้าใจได้ง่าย

การนำผังงานมาใช้ในการออกแบบโปรแกรม สามารถตรวจสอบได้ว่ามีลำดับขั้นตอนการทำงานถูกต้องหรือไม่ และสามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อผิดพลาดของระบบงานภายในผังงานได้ง่ายกว่าการหาข้อผิดพลาดที่เกิดจากการเขียนโปรแกรม อีกทั้งยังช่วยลดความสับสนในการพัฒนาโปรแกรมอีกด้วย

วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดในการนำผังงานมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาโปรแกรมคือ เพื่อให้บุคคลอื่นสามารถทำความเข้าใจถึงลำดับขั้นตอนการทำงานของโปรแกรม และผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงานของโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นได้

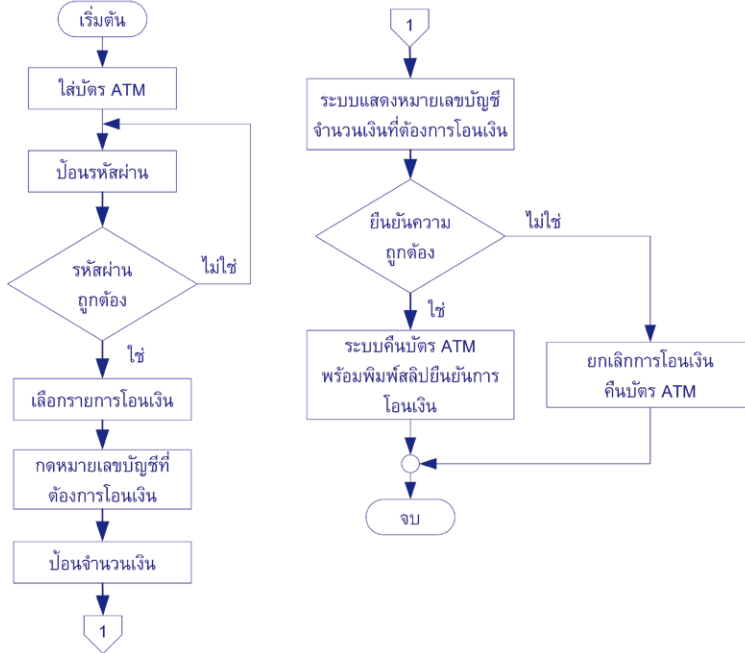
สัญลักษณ์ที่นำมาใช้ในการเขียนผังงานมีอยู่ 8 สัญลักษณ์ดังนี้

สัญลักษณ์	ความหมายสัญลักษณ์ในการใช้งานในผังงาน
 Terminator	จุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของโปรแกรม
 Process	การประมวลผลหรือการคำนวณของโปรแกรม
 Data	รับข้อมูลเข้ามาในโปรแกรม หรือส่งค่าออกไปจากโปรแกรม
 Decision	ตรวจสอบเงื่อนไข แล้วเลือกการทำงานของโปรแกรม
 Document	แสดงผลออกทางเอกสาร
 On-page reference	จุดเชื่อมต่อหลายเส้นทางของโปรแกรมให้เหลือการเข้ามาเพียงเส้นทางเดียว
 Off-page reference	ขึ้นหน้าใหม่ในกรณีที่ผังงานมีความยาวเกินกว่าที่จะแสดงพอในหนึ่งหน้า
	ลูกศรแสดงทิศทางการทำงานของโปรแกรมและการไหลของข้อมูล

ตัวอย่างที่ 1.3 แสดงผังงานขั้นตอนการใช้ตู้กดเงินอัตโนมัติ (ATM) เพื่อโอนเงินดังนี้

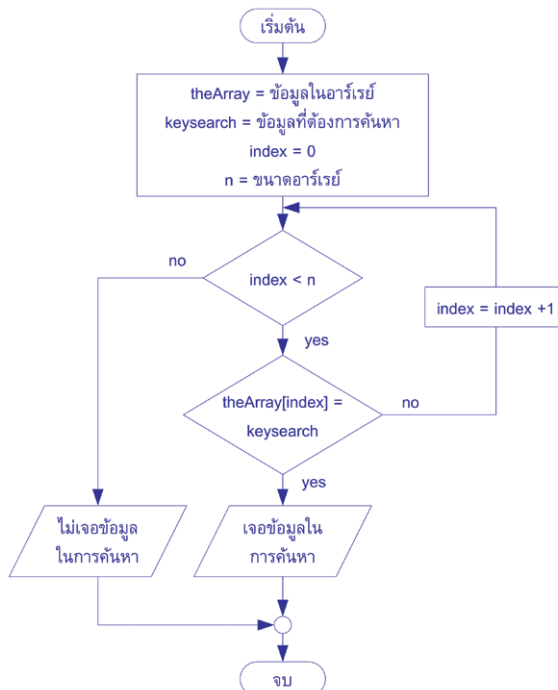
รูปที่ 1-1

ผังงานขั้นตอน
การใช้ตู้กดเงิน
อัตโนมัติ (ATM)
เพื่อโอนเงิน

ตัวอย่างที่ 1.4 แสดงผังงานอัลกอริทึมค้นหาข้อมูลในอาร์เรย์ขนาด n ข้อมูลดังนี้

รูปที่ 1-2

ผังงานอัลกอริทึม
ค้นหาข้อมูลใน
อาร์เรย์ขนาด n
ข้อมูล

โค้ดรหัสเทียม (Pseudo code)

โค้ดรหัสเทียม (Pseudo code) เป็นโครงสร้างรหัสที่รวมทั้งภาษาเขียนกับภาษาคอมพิวเตอร์เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อใช้ในการอธิบายโครงสร้างและลำดับขั้นตอนการทำงานของโปรแกรมโดยไม่อ้างอิงภาษาคอมพิวเตอร์ภาษาใดภาษาหนึ่ง เพื่อเป็นสื่อกลางแทนการเขียนด้วยโค้ดโปรแกรม (Code Program) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1.5 แสดง Pseudo code การค้นหาข้อมูลในอาร์เรย์ดังนี้

```
1 +searching(in theArray:arrayType,in KeySearch:keyType,in MaxData:integer):boolean
2   for (n = 0 to MaxData-1){
3     if (theArray[n] == KeySearch){
4       data is found data then return true
5     }
6   }
7   if (n == MaxData-1){
8     data is not found then return false
9   }
```

อธิบายการทำงานของโปรแกรม

บรรทัดที่ 1 ประกาศฟังก์ชันหรือเมธอด searching โดยกำหนดให้มีตัวแปรอินพุต 3 ตัวคือ

- theArray เป็นข้อมูลทั้งหมดที่เก็บในอาร์เรย์
- KeySearch เป็นข้อมูลที่ต้องการค้นหา
- MaxData เป็นขนาดของอาร์เรย์ที่เก็บข้อมูล

และกำหนดให้ส่งคืนค่าผลการค้นหาข้อมูลเป็นข้อมูลชนิด boolean

บรรทัดที่ 2 วนลูปตั้งแต่ตัวแปร n เท่ากับ 0 จนถึงค่าในตัวแปร MaxData-1

บรรทัดที่ 3-4 ถ้าข้อมูลใน theArray ตำแหน่งที่ n เท่ากับค่าข้อมูล KeySearch แสดงว่าเจอข้อมูลที่ต้องการค้นหา ให้ฟังก์ชันคืนค่าเป็น true

บรรทัดที่ 7-8 ถ้าค่าตัวแปร n เท่ากับ MaxData แสดงว่าไม่พบข้อมูลในอาร์เรย์ให้คืนค่าเป็น false

ตัวอย่างที่ 1.6 แสดง Pseudo code แสดงผลการเรียน (Grade) จากคะแนนที่รับเข้ามาดังนี้

```
1 +showgrade(in score:double)
2   if (score >= 80)
3     output "A"
4   else if (score >= 75)
5     output "B+"
6   else if (score >= 70)
7     output "B"
8   else if (score >= 65)
9     output "C+"
10  else if (score >= 60)
11    output "C"
12  else if (score >= 55)
13    output "D+"
14  else if (score >= 50)
15    output "D"
16  else output "F"
```

อธิบายการทำงานของโปรแกรม

บรรทัดที่ 1	ประกาศฟังก์ชันหรือเมธอด showgrade กำหนดให้รับค่าคะแนนไว้ในตัวแปร
บรรทัดที่ 2-3	ถ้า score มากกว่าเท่ากับ 80 ให้แสดงเกรด “A”
บรรทัดที่ 4-5	แต่ถ้า score มากกว่าเท่ากับ 75 ให้แสดงเกรด “B+”
บรรทัดที่ 6-7	แต่ถ้า score มากกว่าเท่ากับ 70 ให้แสดงเกรด “B”
บรรทัดที่ 8-9	แต่ถ้า score มากกว่าเท่ากับ 65 ให้แสดงเกรด “C+”
บรรทัดที่ 10-11	แต่ถ้า score มากกว่าเท่ากับ 60 ให้แสดงเกรด “C”
บรรทัดที่ 12-13	แต่ถ้า score มากกว่าเท่ากับ 55 ให้แสดงเกรด “D+”
บรรทัดที่ 14-15	แต่ถ้า score มากกว่าเท่ากับ 50 ให้แสดงเกรด “D”
บรรทัดที่ 16	ถ้า score น้อยกว่า 50 ให้แสดงเกรด “F”

Abstract Data Type

Abstract Data Type หรือเรียกว่า **ADT** เป็นการประกาศถึงคุณสมบัติของโครงสร้างข้อมูลและกลุ่มตัวดำเนินการที่กระทำกับโครงสร้างข้อมูล

คุณสมบัติของโครงสร้างข้อมูลที่กำหนดใน ADT เป็นการแสดงถึงลักษณะของโครงสร้างข้อมูลที่จะนำมาใช้งาน และกลุ่มตัวดำเนินการจะเป็นฟังก์ชันที่กำหนดการทำงานของโปรแกรมที่กระทำกับโครงสร้างข้อมูล ซึ่งแต่ละกลุ่มตัวดำเนินการจะทำงานอย่างอิสระไม่เกี่ยวเนื่องกัน (ไม่มีการส่งค่าระหว่างกลุ่มตัวดำเนินการ) และมีลักษณะการทำงานที่ชัดเจน

รายการ ADT คือ การรวบรวมลำดับการทำงานที่ชัดเจน โดยใช้ตัวเลขในการอ้างอิงตำแหน่งดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1.7 รายการ ADT แสดงการจัดการรายการสิ่งของในร้านค้าดังนี้

1. Create an empty list. (สร้างรายการว่างเปล่า)
2. Determine whether a list is empty. (สนใจรายการที่ว่างเปล่า)
3. Determine the number of items on a list. (สนใจตัวเลขสิ่งของในรายการ)
4. Add an item at a given position in the list. (เพิ่มสิ่งของในตำแหน่งที่ให้มีในรายการ)
5. Remove the item at a given position in the list. (ลบสิ่งของในตำแหน่งที่ให้มีในรายการ)
6. Remove all the items from the list. (ลบสิ่งของทั้งหมดในรายการ)
7. Retrieve (get) the item at a given position in the list. (นำสิ่งของกลับคืนมาในตำแหน่งที่ให้มีในรายการ)

จากรายการ ADT นำไปเขียนเป็น Pseudo code ได้ดังนี้

```
+createList()
    //สร้างรายการว่างเปล่า
+isEmpty():boolean{query}
    //สนใจรายการที่ว่างเปล่า
+size():integer{query}
    //คืนค่าตัวเลขรายการทั้งหมด
+add(in index:integer, in item:ListItemType)
    //เพิ่มข้อมูล (item) ในตำแหน่ง index ในรายการ ถ้า 0 <= index < size()
    //ถ้า index = size()+1 ไม่เพิ่มข้อมูลในรายการเนื่องจากรายการเต็ม
+remove(in index:integer)
    //ลบข้อมูลในตำแหน่งของ index ในรายการ ถ้า 0 <= index < size()
    //ถ้า index < 0 ไม่ลบข้อมูลในรายการเนื่องจากรายการว่างเปล่า
+removeAll()
    //ลบข้อมูลทั้งหมดในรายการ
+get(in index:ListItemType){queue}
    //คืนค่า item ในตำแหน่ง index ของรายการ ถ้า 0 <= index < size()
    //ให้เลื่อน index ไปทางซ้าย (ลดค่า index ลงหนึ่งตำแหน่ง) และไม่คืนค่าถ้า index เกินขอบเขตที่กำหนด
```

การออกแบบ ADT เป็นการพัฒนามาจากกระบวนการแก้ไขปัญหา ตัวอย่างเช่น ต้องการตรวจสอบวันหยุดทั้งหมดในหนึ่งปี ซึ่งมีวิธีการคือ ดูปฏิทินว่ามีวันหยุดวันใดบ้างในหนึ่งปี ด้วยการตรวจสอบทีละวันว่าวันใดเป็นวันหยุด เป็นต้น

เพื่อให้เกิดความเข้าใจให้ศึกษาตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1.8 การออกแบบรายการ ADT จากฟังก์ชันตรวจสอบวันหยุดที่มีคำสั่งดังนี้

```
+listHolidays(in year:integer)
//แสดงวันหยุดทั้งหมดในหนึ่งปีของ year ให้มา
    date = วันที่ของวันแรกของปี
    while(date ไม่ใช่วันแรกของปีถัดไป)
        if(date = วันหยุด){
            write(date + "คือวันหยุด")
        } //end if
        date = วันที่ถัดไป
    } //end while
```

จากฟังก์ชันสามารถเขียนในรูปแบบ ADT เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาการตรวจสอบวันหยุดในหนึ่งปีได้ดังนี้

1. Determine the date of the first day of a given year. (สนใจวันแรกของปีให้มา)
2. Determine whether a date is before another date. (สนใจวันที่ในการตรวจสอบก่อนวันที่อื่นๆ)
3. Determine whether a date is a holiday. (สนใจวันที่ที่เป็นวันหยุด)
4. Determine the date of the day that follows a given date. (สนใจวันที่ถัดไปของวันที่กำหนดให้มา)

จาก ADT การตรวจสอบวันหยุดในหนึ่งปีนำไปเขียนเป็น Pseudo code ได้ดังนี้

```
+firstDay(in year:integer):Date{query}
//คืนค่าวันแรกของปีให้มา
+isBefore(in date1:Date,date2:Date):boolean{query}
//คืนค่า true ถ้า date1 เป็นวันที่มาก่อน date2 นอกเหนือจากนั้นให้คืนค่า false
+isHoliday(in aDate:Date):boolean{query}
//คืนค่า true ถ้า aDate เป็นวันหยุด นอกเหนือจากนั้นให้คืนค่า false
+nextDay(in aDate:Date):Date
//คืนค่าวันที่ถัดไปจากวันที่กำหนดให้มาในตัวแปร aDate
```

ดังนั้น การออกแบบ ADT จะเป็นการแสดงข้อมูลและการเลือกตัวดำเนินการให้เหมาะสมกับการแก้ไขปัญหา โดยที่ตัวดำเนินการนั้นมีการทำงานที่อิสระในการกำหนดคุณสมบัติของ ADT

ประเภทของอัลกอริทึม

การแยกประเภทของอัลกอริทึมเหมือนกับการแยกประเภทขั้นตอนการแก้ไขปัญหา โดยอธิบายการทำงานของอัลกอริทึมแต่ละประเภทได้ดังนี้

- **Brute Force algorithm** เป็นการแก้ไขปัญหาโดยสั่งให้ทำงานไปเรื่อยๆ จนกระทั่งได้คำตอบของทุกปัญหา การแก้ไขในรูปแบบนี้ไม่เหมาะสมสำหรับแก้ไขปัญหามีข้อมูลจำนวนมาก ตัวอย่างอัลกอริทึมที่ใช้หลักการ Brute Force algorithm เช่น การจัดเรียงข้อมูลแบบ Bubble sort, Selection sort เป็นต้น
- **Divide and Conquer algorithm** เป็นอัลกอริทึมที่มีหลักการคิดโดยแยกปัญหาออกเป็นสองส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งแบ่งปัญหาออกเป็นส่วนเล็กๆ แล้วแก้ไขปัญหานั้นในส่วนเล็กๆ นั้นก่อน และอีกส่วนนำผลที่ได้จากการแก้ไขปัญหานั้นส่วนเล็กๆ กลับมารวมกันใหม่ ตัวอย่างอัลกอริทึมที่ใช้หลักการ Divide and Conquer algorithm เช่น การจัดเรียงข้อมูลแบบ Quick sort, Merge sort เป็นต้น
- **Decrease and Conquer algorithm** เป็นอัลกอริทึมที่แก้ไขปัญหาลดขนาดของปัญหาลง และเลือกขนาดของกลุ่มปัญหาที่ต้องการแก้ไขปัญหานั้น โดยละเว้นปัญหาลงบางส่วนไว้ก่อนเพื่อจะแก้ปัญหามีขนาดเล็กกว่าเดิม เนื่องจากการแก้ไขปัญหามีขนาดเล็กกว่าจะสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ง่ายกว่า ตัวอย่างอัลกอริทึมที่ใช้หลักการ Decrease and Conquer algorithm เช่น การค้นหาข้อมูลแบบไบนารี เป็นต้น
- **Transform and Conquer algorithm** เป็นการแก้ไขปัญหาลดขนาดของปัญหาลง โดยการเปลี่ยนรูปแบบของปัญหาที่ต้องการแก้ไขให้อยู่ในรูปแบบอื่นก่อน ด้วยคาดหวังว่าเมื่อเปลี่ยนรูปแบบของปัญหาแล้วจะสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น ตัวอย่างในการเปลี่ยนโครงสร้างข้อมูลก่อนการแก้ไข

ปัญหา เช่น นำข้อมูลที่ต้องการค้นหาจัดเรียงข้อมูลก่อนที่จะค้นหา เพื่อให้สามารถใช้อัลกอริทึมที่มีประสิทธิภาพค้นหาข้อมูลได้ แทนที่จะค้นหาข้อมูลทีละตัวจากข้อมูลที่กระจัดกระจาย

- **Greedy algorithm** หรือ**อัลกอริทึมแบบละโมภ** เป็นอัลกอริทึมที่มีลักษณะของการแก้ไขปัญหาด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพของการแก้ไขปัญหาให้เหมาะสมที่สุด (Optimization problems) ซึ่งเป็นรูปแบบอัลกอริทึมที่พิจารณาคำตอบที่ดีที่สุดและคุ่มค่าที่สุดในการแก้ไขปัญหา นั้นๆ ตัวอย่างอัลกอริทึมที่ใช้หลักการ Greedy algorithm ในการแก้ไขปัญหา เช่น ปัญหาการทอนเหรียญคือเลือกทอนเหรียญในหน่วยที่มีขนาดใหญ่ที่สุดก่อน เป็นต้น
- **Dynamic programming algorithm** หรือ**อัลกอริทึมโปรแกรมพลวัต** เป็นอัลกอริทึมที่มีลักษณะของการแก้ไขปัญหาด้วยการแบ่งปัญหาเป็นส่วนเล็กๆ แล้วนำผลของปัญหาเล็กๆ ที่ดีที่สุดนำมาแก้ไขปัญหาใหญ่ที่เรียกกันว่า การแก้ไขปัญหาจากล่างขึ้นบน (**Bottom-up approach**) ตัวอย่างอัลกอริทึมที่ใช้หลักการ Dynamic programming algorithm ในการแก้ไขปัญหา เช่น การหาค่าตัวเลข Fibonacci เป็นต้น
- **Backtracking algorithm** หรือ**อัลกอริทึมย้อนรอยถอยหลัง** เป็นอัลกอริทึมค้นหาเส้นทางทุกเส้นทางที่เป็นไปได้ เพื่อหาคำตอบของปัญหาที่ละส่วนย่อยว่า คำตอบนั้นเป็นคำตอบที่ถูกต้องหรือไม่ แต่ถ้าคำตอบนั้นไม่ใช่ส่วนหนึ่งของคำตอบจะถอยหลังกลับมาจุดเดิม และยกเลิกคำตอบนั้นแล้วค้นหาคำตอบใหม่ ตัวอย่างอัลกอริทึมที่ใช้หลักการ Backtracking algorithm เช่น การกำหนดสีให้กับเมืองในแผนที่, การคิดความเป็นไปได้ทั้งหมดของการเดินหมากระดาน เป็นต้น
- **Branch and bound algorithms** เป็นอัลกอริทึมที่เพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาด้วยการนำโครงสร้างทรี (Tree) มาเก็บปัญหาย่อยๆ โดยที่ปัญหาหลักจะอยู่ในตำแหน่งบนสุดของทรีคือ โหนดราก (root node) และในแต่ละโหนดจะแก้ไขปัญหาลงของตัวเอง และถ้าแก้ปัญหาลูกต้องจะใช้ผลนั้นเป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาลูกทั้งหมด แต่ถ้าการแก้ไขปัญหาลูกไม่ต้องให้แบ่งปัญหาลูกออกเป็นสองโหนดย่อย เก็บไว้ในตำแหน่งโหนดลูกของโหนดที่แก้ไขปัญหาลูกไม่ต้อง แล้วกลับไปทำใหม่ จนกระทั่งทุกโหนดย่อยในทรีสามารถแก้ไขปัญหาลูกได้ทุกโหนด ตัวอย่างอัลกอริทึมที่ใช้หลักการ Branch and bound algorithms มาใช้ในการแก้ไขปัญหาลูก เช่น ปัญหาในการหาเส้นทางที่เหมาะสมให้กับพนักงานขายสินค้าให้สามารถเดินทางได้ครบทุกที่ได้เร็วที่สุด เป็นต้น
- **Recursive algorithm** หรือ**อัลกอริทึมแบบวนซ้ำ** เป็นการแก้ไขปัญหาลูกขึ้นพื้นฐานด้วยการเรียกใช้ตัวเองซ้ำๆ โดยนำข้อมูลปัญหาลูกย่อยของปัญหาลูกทั้งหมดกลับมาเป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาลูก ตัวอย่างอัลกอริทึมแบบเรียกซ้ำ เช่น การหาค่า Factorial, อัลกอริทึมบวกข้อมูลตัวเลขที่อยู่ในกลุ่ม เป็นต้น
- **Randomized algorithms** หรือ**อัลกอริทึมแบบสุ่ม** เป็นอัลกอริทึมที่ใช้หลักการสุ่มข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่สุ่มเลือกขึ้นมาได้กระทำกับอัลกอริทึมเพื่อให้ได้ผลตามที่ต้องการ ตัวอย่างอัลกอริทึมที่ใช้หลักการ Randomized algorithms ไปใช้งาน เช่น พยายามหาข้อมูลที่สำคัญที่สุดด้วยการเลือกข้อมูลจากการสุ่มด้วยการหาร หรือการจัดเรียงข้อมูลแบบ Quick sort ด้วยการสุ่มตัวเลขที่ใช้เป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบ (pivot) ในการจัดเรียงข้อมูล เป็นต้น

สรุปเนื้อหาบทที่ 1

- โครงสร้างข้อมูลคือ การจัดการข้อมูลในหน่วยความจำภายในเครื่องคอมพิวเตอร์
- อัลกอริทึมคือ ลำดับขั้นตอนการทำงานเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา
- ผังงาน เป็นเครื่องมือที่ช่วยออกแบบขั้นตอนการทำงานด้วยสัญลักษณ์
- โค้ดรหัสเทียม เป็นโครงสร้างรหัสที่มีการรวมกันทั้งภาษาเขียนกับภาษาคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้ในการอธิบายโครงสร้างและลำดับขั้นตอนการทำงานของโปรแกรม โดยไม่อ้างอิงภาษาการเขียนโปรแกรมภาษาใดภาษาหนึ่ง
- Abstract Data Type เป็นการบอกถึงคุณสมบัติของโครงสร้างข้อมูลและกลุ่มตัวดำเนินการที่กระทำกับโครงสร้างข้อมูล
- ประเภทของอัลกอริทึมแยกได้เหมือนกับแยกรูปแบบในการแก้ไขปัญหาของโปรแกรม การแยกประเภทของอัลกอริทึมเพื่อแยกรูปแบบอัลกอริทึมในการแก้ปัญหานั้นเอง

แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 1

ให้เขียนขั้นตอนวิธี ผังงาน และโค้ดรหัสเทียมของโปรแกรมต่อไปนี้

1. คำนวณเลขยกกำลังกำหนดให้รับตัวเลข 2 ค่าคือ ค่าเลขฐานและเลขยกกำลัง เพื่อนำมาคำนวณเลขยกกำลัง
2. เปลี่ยนค่าหน่วยเวลาจากหน่วยวินาทีที่รับเข้ามาให้เป็นหน่วยชั่วโมง นาที และวินาที
3. คำนวณอัตราแลกเปลี่ยนจากข้อมูลตัวเลขที่ป้อนเข้ามา กำหนดให้เป็นสกุลเงินบาทเปลี่ยนเป็นสกุลเงินประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และจีน กำหนดให้อ้างอิงอัตราแลกเปลี่ยนปัจจุบันในการซื้อขาย
4. รับข้อมูลตัวเลขจำนวน 20 ตัว กำหนดให้นำเฉพาะข้อมูลที่เป็นเลขคู่มาบวกกันและแสดงผลการบวก
5. คำนวณการถอนเงิน โดยให้รับข้อมูลตัวเลขเข้ามา 2 จำนวนคือ ยอดเงินที่ลูกค้าซื้อและจำนวนเงินที่ลูกค้าจ่าย แล้วให้คำนวณว่าต้องถอนแบงค์ 1,000 500 100 50 20 เหรียญ 10 5 2 1 .50 และ .25 บาท จำนวนอย่างละเท่าไร
6. รับคะแนนสอบของนักศึกษาจำนวน 20 คนว่ามีนักศึกษาที่ได้เกรดแต่ละเกรดจำนวนกี่คน และหาค่าเฉลี่ยว่านักศึกษากลุ่มนี้มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่เกรดอะไร โดยกำหนดค่าคะแนนในแต่ละช่วงเกรดดังนี้

คะแนน	เกรด
ต่ำกว่า 50	F
50-54	D
55-59	D+
60-64	C
65-69	C+
70-74	B
75-79	B+
80 ขึ้นไป	A

7. รับข้อมูลอายุจำนวน 20 คน กำหนดให้นับจำนวนคนในแต่ละช่วงวัยและหาค่าเฉลี่ยจากอายุที่รับเข้ามาว่าอยู่ในช่วงวัยไหน โดยแยกแต่ละช่วงวัยดังนี้
- วัยเด็กอายุน้อยกว่า 15 ปี
 - วัยรุ่นอายุมากกว่าและเท่ากับ 15 ปี ถึง 20 ปี
 - วัยผู้ใหญ่ตอนต้นอายุมากกว่า 20 ปี ถึง 40 ปี
 - วัยกลางคนอายุมากกว่า 40 ปี ถึง 60 ปี
 - วัยชราอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป
8. รับข้อมูลตัวเลขจำนวนชั่วโมงการทำงานในแต่ละสัปดาห์จำนวน 4 สัปดาห์และประเภทของงานที่ทำงานเพื่อคำนวณค่าจ้าง โดยกำหนดให้ประเภทของงานและอัตราค่าจ้างดังนี้

ลำดับประเภทงาน	ชื่อประเภทงาน	อัตราค่าจ้าง/ชั่วโมง
0	แรงงานระดับใช้กำลัง	20
1	แรงงานระดับฝีมือ	25
2	แรงงานระดับชำนาญเฉพาะด้าน	30
3	แรงงานระดับฝีมือชำนาญเฉพาะด้าน	35

9. หาผลคูณจากเมตริกซ์ 2 เมตริกซ์ กำหนดเมตริกซ์ที่ 1 มีขนาด $n \times m$ และเมตริกซ์ที่ 2 มีขนาด $m \times n$ ผลลัพธ์ของการคูณเมตริกซ์ทั้งสองมีขนาด $n \times n$

Data Structure & Algorithm

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของอัลกอริทึม (Performance Analysis)

ในบทนี้เราจะมาศึกษาการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของอัลกอริทึม (Performance Analysis) ซึ่งเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการเรียนรู้และใช้งานโครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึม

คณิตศาสตร์พื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์ประสิทธิภาพ ของอัลกอริทึม

สมการคณิตศาสตร์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของอัลกอริทึมมี 3 รูปแบบคือ ลอการิทึม, การหาผลรวม และเลขยกกำลัง โดยสรุปได้ดังนี้

ลอการิทึม (Logarithms)

- ลอการิทึมของค่า y ฐาน b จะเขียนอยู่ในรูปลอการิทึมได้คือ $\log_b y = x$
ดังนั้น ถ้า $\log_b y = x$ แล้ว $b^x = y$ และ $b^{\log_b y} = y$
ตัวอย่างเช่น $\log_2 1000 = 10$ หาได้จาก $2^{10} = 1000$
- คุณสมบัติของลอการิทึมมีดังนี้
 - $\log(nm) = \log n + \log m$
 - $\log(n/m) = \log n - \log m$
 - $\log(n^r) = r \log n$
 - $\log_a n = \frac{\log_b n}{\log_b a}$

พหุคูณ (Summation)

พหุคูณเป็นการบวกตัวเลขที่อยู่ในช่วงของกลุ่มข้อมูล โดยใช้สัญลักษณ์ซิกมา (Σ : Sigma) ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

$$\sum_{i=1}^n f(i) = f(1) + f(2) + \dots + f(n-1) + f(n)$$

เลขยกกำลัง (Exponentiation)

เลขยกกำลังในรูปแบบของโครงสร้างข้อมูล จะใช้เพียงการบวกและคูณเลขยกกำลัง

- การบวกเลขยกกำลัง ตัวอย่างเช่น

$$n^2 + 3n + n^2 + n + 1 = (n^2 + n^2) + (3n + n) + 1 = 2n^2 + 4n + 1$$

- การคูณเลขยกกำลัง ตัวอย่างเช่น

$$n \cdot (n + 1) = n^2 + n$$

การวัดประสิทธิภาพอัลกอริทึม

วัตถุประสงค์แรกในการพัฒนาโปรแกรมขึ้นมาคือ โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมาต้องทำงานถูกต้องและได้ผลลัพธ์ตามต้องการ เมื่อโปรแกรมสามารถทำงานได้อย่างถูกต้องแล้ว สิ่งที่ต้องพิจารณาตามมาก็คือ ประสิทธิภาพการทำงานของโปรแกรมว่าใช้เวลาในการประมวลผลนานเกินไปหรือไม่ และใช้หน่วยความจำของเครื่องคอมพิวเตอร์มากเกินความจำเป็นหรือไม่ ซึ่งเป็นกระบวนการในการวัดประสิทธิภาพของอัลกอริทึม

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดประสิทธิภาพอัลกอริทึมมีอยู่ 2 เครื่องมือคือ

- การวิเคราะห์หน่วยความจำที่ใช้ในการประมวลผล (Space Complexity Analysis)
- การวิเคราะห์เวลาที่ใช้ในการประมวลผล (Time Complexity Analysis)

เครื่องมือทั้งสองเครื่องมือนี้ เป็นตัวตัดสินประสิทธิภาพการทำงานของอัลกอริทึมนั้นๆ ว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

การวิเคราะห์หน่วยความจำที่ใช้ในการประมวลผล (Space Complexity Analysis)

การวิเคราะห์หน่วยความจำที่ใช้ในการประมวลผล (Space Complexity Analysis) คือ การวิเคราะห์หน่วยความจำทั้งหมดที่โปรแกรมใช้ในการประมวลผลของอัลกอริทึม เพื่อให้ทราบถึงขนาดข้อมูลที่สามารถป้อนหรือส่งข้อมูลเข้ามาให้อัลกอริทึมประมวลผลแล้วไม่เกิดข้อผิดพลาด หรือเพื่อให้ทราบถึงขนาดหน่วยความจำของเครื่องคอมพิวเตอร์ว่า มีเพียงพอสำหรับการเก็บข้อมูลทั้งหมดในขณะประมวลผลอัลกอริทึมหรือไม่ และจะมีผลอย่างมากในการทำงานผ่านเครือข่าย เนื่องจากจะทำให้สิ้นเปลืองทรัพยากรและช่องสัญญาณของเครือข่าย

องค์ประกอบของการวิเคราะห์หน่วยความจำที่ใช้ในการประมวลผล

ในหัวข้อนี้จะอธิบายถึงองค์ประกอบในการวิเคราะห์หน่วยความจำที่ใช้ในการประมวลผล ซึ่งมีอยู่ 3 ส่วนดังนี้

- **Instruction Space** คือ ขนาดหน่วยความจำที่จำเป็นต้องใช้ขณะคอมไพเลอร์ (Compiler) โปรแกรม
- **Data Space** คือ ขนาดหน่วยความจำที่จำเป็นต้องใช้สำหรับเก็บข้อมูลค่าคงที่ และตัวแปรที่ใช้ในขณะประมวลผลโปรแกรม ซึ่งแยกออกได้ 2 ประเภทคือ
 - **Static memory** เป็นขนาดหน่วยความจำที่ต้องใช้ในการประมวลผลอย่างแน่นอน เช่น หน่วยความจำที่ใช้เก็บค่าคงที่ หรือตัวแปรชนิดอาร์เรย์ เป็นต้น

- **Dynamic memory** เป็นขนาดหน่วยความจำที่ต้องใช้ในการประมวลผลที่ไม่แน่นอนคือ จะรู้ว่าต้องใช้หน่วยความจำเท่าไรก็ต่อเมื่อโปรแกรมต้องใช้งานนั่นเอง เช่น การประกาศตัวแปรพอยน์เตอร์ (Pointer) ในภาษา C หรือการเก็บข้อมูลในรูปแบบลิงคิสต์ที่สามารถเพิ่มหรือลดขนาดการเก็บข้อมูลได้แบบอัตโนมัติ โดยไม่ต้องจองพื้นที่หน่วยความจำไว้ก่อนใช้งาน เป็นต้น
- **Environment Stack Space** คือ หน่วยความจำที่ใช้สำหรับเก็บข้อมูลผลลัพธ์ที่ได้จากการประมวลผล เพื่อรอเวลาที่จะนำกลับไปใช้ใหม่ในโปรแกรม ซึ่งหน่วยความจำประเภทนี้จะเกิดขึ้นเมื่อมีการใช้งานเท่านั้น

ตัวอย่างที่ 2.1 วิเคราะห์หน่วยความจำที่ใช้ในการประมวลผลของโค้ดต่อไปนี้

```
1 +SpaceAnalysis(in data1:int,in data2:int):int
2     int temp
3     temp = data1 + data2
4     return temp
```

โปรแกรมนี้มีการประกาศตัวแปรทั้งหมด 3 ตัวแปรคือ data1, data2 และ temp ทั้งสามตัวแปรมีชนิดข้อมูลชนิดเดียวกันคือ integer ซึ่งเป็นชนิดข้อมูลที่ใช้พื้นที่หน่วยความจำเท่ากับ 4 ไบต์ (ภาษา Java ใช้พื้นที่หน่วยความจำ 4 ไบต์, ภาษา C ใช้พื้นที่หน่วยความจำ 2 ไบต์)

ดังนั้น โปรแกรมนี้ใช้พื้นที่หน่วยความจำเท่ากับ $3 \times 4 = 12$ ไบต์ (ภาษา C ใช้หน่วยความจำ $3 \times 2 = 6$ ไบต์)

ตัวอย่างที่ 2.2 วิเคราะห์หน่วยความจำที่ใช้ในการประมวลผลของโปรแกรมแบบวนซ้ำ ซึ่งมีโค้ดต่อไปนี้

```
1 +Factorial(in n:int):int
2     if (n == 0)
3         return 1
4     else return n * (Factorial(n-1))
```

โปรแกรมนี้มีการประกาศตัวแปร n เพียงตัวแปรเดียว โดยมีชนิดข้อมูลของตัวแปรคือ integer ซึ่งใช้พื้นที่หน่วยความจำเท่ากับ 4 ไบต์ (ภาษา Java)

เมื่อพิจารณาการใช้หน่วยความจำของโปรแกรมแบบวนซ้ำ จะต้องพิจารณาตามจำนวนรอบที่วนซ้ำ ถ้ากำหนดให้ตัวแปร n มีค่าเท่ากับ 3 จะต้องวนซ้ำ 3 ครั้ง ในกรณีนี้จะใช้พื้นที่ในหน่วยความจำเท่ากับ $3 \times 4 = 12$ ไบต์ (ภาษา Java)

สรุปได้ว่าถ้ากำหนดให้หาค่าแฟกทอเรียล n จะต้องใช้พื้นที่หน่วยความจำเท่ากับ $n \times 4$ ไบต์ (ภาษา Java) ในการคำนวณหาค่าแฟกทอเรียล n

การวิเคราะห์เวลาที่ใช้ในการประมวลผล (Time Complexity Analysis)

การวิเคราะห์เวลาที่ใช้ในการประมวลผล (Time Complexity Analysis) คือ การวิเคราะห์ขั้นตอนของการดำเนินการที่ต้องใช้ในการประมวลผลของอัลกอริทึม เพื่อใช้ประมาณการเวลาที่ใช้ประมวลผล ทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพการทำงานของโปรแกรมและการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งสามารถนำไปใช้เลือกเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เหมาะสมกับการประมวลผลของอัลกอริทึมได้อีกด้วย

หลักการพิจารณาเวลาที่ใช้ประมวลผล

สิ่งหนึ่งที่ผู้อ่านจะต้องทำความเข้าใจก่อนวิเคราะห์เวลาที่ใช้ในการประมวลผลมีดังนี้

- เมื่อประมวลผลโปรแกรมในเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพเร็วกว่า ก็จะประมวลผลข้อมูลได้เร็วกว่า
- เมื่อรันโปรแกรมที่มีผลการทำงานเดียวกัน โปรแกรมที่มีโค้ดน้อยกว่าจะทำงานได้เร็วกว่า
- ตัวแปรที่มีขนาดหน่วยความจำเล็กกว่า จะประมวลผลได้เร็วกว่า

ประเภทของเวลาที่ใช้ในการประมวลผล

เวลาที่ใช้ในการประมวลผลโปรแกรมสามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภทคือ

- **Compile time** เป็นเวลาที่ใช้ในการตรวจไวยากรณ์ (Syntax) ของโค้ดโปรแกรมว่าเขียนถูกต้องตามหลักโครงสร้างภาษาที่ใช้เขียนโปรแกรมหรือไม่
- **Run time** หรือ **Execution time** เป็นเวลาที่เครื่องคอมพิวเตอร์ใช้ในการประมวลผลอัลกอริทึม ซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดข้อมูล จำนวนตัวแปรที่ใช้ในโปรแกรม และจำนวนลูปที่ใช้ในการประมวลผล

ตัวอย่างที่ 2.3 วิเคราะห์เวลาที่ใช้ในการประมวลผลของโค้ดต่อไปนี้

1	<code>int n = 20;</code>	← กำหนดค่า 1 ครั้ง
2	<code>int total = 0;</code>	← กำหนดค่า 1 ครั้ง
3	<code>while(n != 20){</code>	← เปรียบเทียบ n+1 ครั้ง
4	<code> total += n;</code>	← คำนวณ n ครั้ง
5	<code> ++n;</code>	← คำนวณ n ครั้ง
6	<code>}</code> //end while	
7	<code>System.out.println("ผลรวม = " + total);</code>	← แสดงผล 1 ครั้ง

บรรทัดที่ 1-2 ทำงานบรรทัดละ 1 ครั้ง เป็นการกำหนดค่าและชนิดข้อมูลให้กับตัวแปร

บรรทัดที่ 3 ทำงาน n+1 ครั้ง เพื่อวนรอบตรวจสอบตัวแปร n ตั้งแต่ 0 ถึง 19 เท่ากับ 20 รอบ คือ เท่ากับ n ส่วนที่ต้องทำอีก +1 คือ ตรวจสอบที่ n = 20 เพื่อจบการวนลูป ดังนั้น ในบรรทัดนี้ทำงานทั้งหมด n+1 ครั้ง

บรรทัดที่ 4-5 ทำงาน n ครั้งคือ ทำงานเท่ากับจำนวนรอบที่วนลูป

บรรทัดที่ 7 ทำงาน 1 ครั้งคือ แสดงผล

ถ้ากำหนดให้ $f(n)$ แทนประสิทธิภาพในการวิเคราะห์เวลาที่ใช้ในการประมวลผล และ n แทนจำนวนรอบในการทำงาน จะได้ว่าอัลกอริทึมนี้มีประสิทธิภาพดังนี้

$$f(n) = 1 + 1 + (n + 1) + n + n + 1 = 3n + 4$$

ตัวอย่างที่ 2.4 วิเคราะห์เวลาที่ใช้ในการประมวลผลของโปรแกรมแบบวนซ้ำ ซึ่งมีโค้ดต่อไปนี้

1	<code>+Factorial(in n:int):int</code>	← ถูกเรียกใช้ n ครั้ง
2	<code> if (n == 0)</code>	← ตรวจสอบเงื่อนไข n ครั้ง
3	<code> return 1</code>	← คืนค่า 1 ครั้ง
4	<code> else return n * (Factorial(n-1))</code>	← เรียกใช้ตัวเอง n ครั้ง

บรรทัดที่ 1 ฟังก์ชันจะถูกเรียกใช้ตัวเอง n ครั้ง

บรรทัดที่ 2 ตรวจสอบว่า $n = 0$ หรือไม่ ในบรรทัดนี้ต้องตรวจสอบ n ครั้ง

บรรทัดที่ 3 ทำงาน 1 ครั้ง เพื่อคืนค่าเมื่อ $n = 0$

บรรทัดที่ 4 เรียกใช้งานตัวเองจำนวน n ครั้ง

ถ้ากำหนดให้ $f(n)$ แทนประสิทธิภาพในการวิเคราะห์เวลาที่ใช้ในการประมวลผล และ n แทนจำนวนรอบในการทำงาน จะได้ว่าอัลกอริทึมนี้มีประสิทธิภาพดังนี้

$$f(n) = n + n + 1 + n = 3n + 1$$

อัตราการเติบโตของอัลกอริทึม (Algorithm Growth Rates)

การวัดประสิทธิภาพด้วยอัตราการเจริญเติบโตของอัลกอริทึม เป็นการวิเคราะห์อัลกอริทึมโดยใช้เครื่องหมายมาเป็นเครื่องมือในการวัดประสิทธิภาพของอัลกอริทึม เช่น Big-O, Big-Omega, Big-Theta, Little-o และ Little-omega เป็นต้น

อัตราการเติบโต Big-O (O)

อัตราการเติบโต Big-O เป็นการวัดประสิทธิภาพเชิงเวลาที่ใช้ในการประมวลผลของอัลกอริทึม ซึ่งเป็นฟังก์ชันเวลาขอบเขตบนที่ใช้ในการประมวลผล (Asymptotic upper bounds) โดยมีสัญลักษณ์เป็นตัวโอใหญ่ (O)

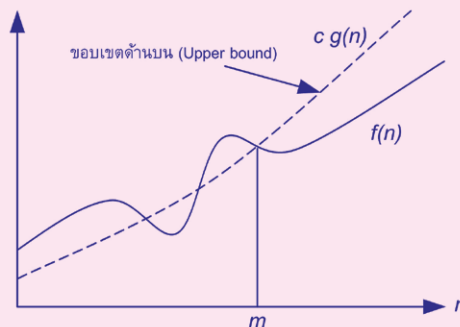
ดังนั้น หากใช้สัญลักษณ์ Big-O จะเป็นการรับรองว่าเวลาที่ใช้ในการประมวลผลสูงสุดของอัลกอริทึมนี้จะไม่มากกว่าเวลาที่คำนวณได้จากฟังก์ชัน Big-O เช่น $O(n)$ หมายถึง ฟังก์ชันนี้จะใช้เวลาในการประมวลผลน้อยกว่าหรือเท่ากับ n ($\leq n$) เสมอ

นิยาม Big-O

ฟังก์ชัน $f(n) = O(g(n))$ ก็ต่อเมื่อมีค่าคงที่ m, c ที่ทำให้ $f(n) \leq cg(n)$ เมื่อ $n \geq m$

รูปที่ 2-1

กราฟนิยามอัตราการเติบโต Big-O

จากนิยามสามารถอธิบายได้ว่า ฟังก์ชัน f จะมีอัตราการเติบโตไม่มากกว่าฟังก์ชัน g เมื่อค่า n มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ m ดังกราฟที่แสดงให้เห็นได้ว่าฟังก์ชัน $f(n)$ ในตำแหน่งที่ m จะเป็นตำแหน่งที่ค่าเวลาในการประมวลผลไม่มากกว่าฟังก์ชัน $cg(n)$ เสมอดังตัวอย่างต่อไปนี้